

Cultura. A prop de les festes de la Cinta, recordem la figura d'un dels dibuixants comercials que van fer cartells i van saber destacar

Los cartells de festes i el dibuixant Lluís Salamó

Reportatge

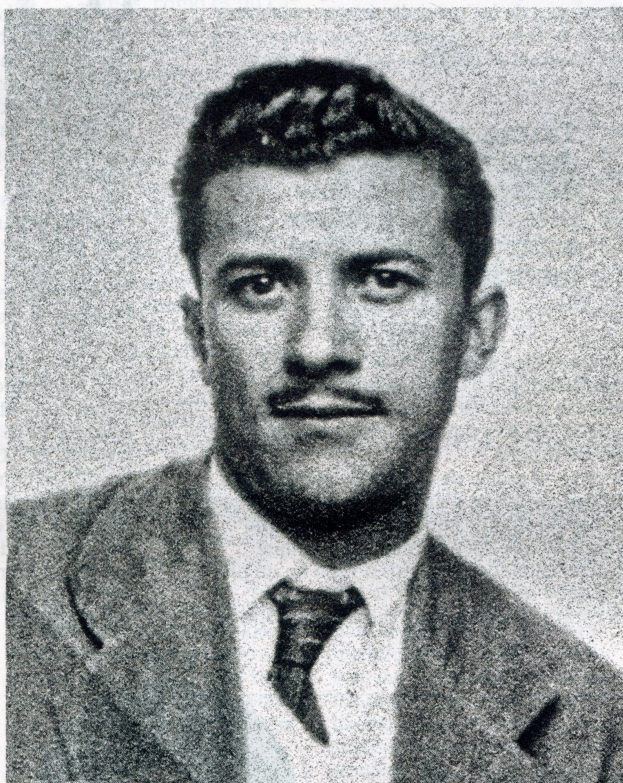
QUIMO PANISELLO GAMUNDI
TORTOSA

Lo cartell de festes hauria de ser el paradigma de les peces gràfiques que es fan i es desfan a una ciutat. També hauria de ser, per tant, un encàrrec a facturar pels professionals d'un sector on es va fregint i menjant. A Tortosa, esta tradició gràfica té una història molt curta. Una de les poques conseqüències positives —i és dolorós haver-ho de dir— de la Guerra Civil va ser l'auge de la propaganda als dos bàndols i, de retruc, després de la guerra la confecció de meravellosos cartells de festes de la Cinta o de Setmana Santa.

Los dibuixants municipals que elaboraven los plànols de la Tortosa que s'havia de reconstruir també participaven en lo disseny dels cartells de les festes majors, fruit del seu domini de la composició, lo dibuix i l'ús de la tipografia. Lo mataroní Francesc Bas Espuny i el tortosí Lluís Llop Adam van monopolitzar bona part d'estos encàrrecs fins ben entrats los anys seixanta. Però va haver-hi un dibuixant comercial que va poder treure el cap: Lluís Salamó, amic d'ambdós i un professional innovador, especialment pel seu domini de la màquina ofset i dels seus processos.

Lluís Salamó Bertomeu va néixer el 4 de novembre de 1928 al carrer de Sant Blai. Era fill de David Salamó Chavarria, propietari de Calzados Salamó, situat al mateix carrer, i d'Encarna Bertomeu Fabregat, filla dels propietaris de Sifons Bertomeu. Era el menut de tres germans: Joan, Pepita, que va continuar a la botiga de sabates fins als 80, i Lluís. Anima inquieta, va mostrar una clara aptitud per al dibuix i la fotografia. Va estudiar als Hermanos, després a l'Escola del Treball amb Mariano Lleixà Subirats i també va marxar a Barcelona on va estudiar dibuix a l'Escola d'Arts i Oficis, amb l'escultor Innocenci Soriano-Montagut Ferré, amic de son pare.

De retorn a Tortosa, Salamó va entrar a treballar a les oficines de la societat arrossera ARDE amb son germà Joan, però la vena artística no va desaparèixer, al contrari: a les hores lliures dibuixava com mai i, buscant una manera

Fotografia de carnet de Lluís Salamó Bertomeu de l'any 1957, treta del seu carnet del Circulo Artístico de Tortosa. FOTO: FAMÍLIA SALAMÓ CASTELLS

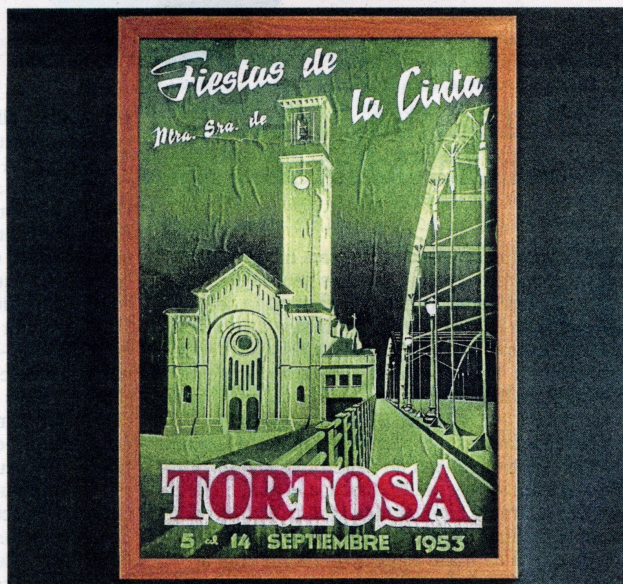
d'obtenir un sobresou, va començar a introduir-se en un camp que acabaria convertint-se en la seua professió: la publicitat gràfica. A la impremta Algueró y Baiges, la més potent de la ciutat, va rebre les primeres lliçons d'una màquina ofset acabada d'adquirir. Una altra faena publicitària va consistir en l'elaboració de diapositives que es projectaven durant los entreactes als cines de la zona. L'estratègia era efectiva.

A principis dels seixanta, una reducció de personal a ARDE va precipitar la seua professionalització com a dibuixant comercial. Salamó ja s'havia fet un nom i no li van faltar mai encàrrecs de les

Un cop es va jubilar, va fer una recerca intensiva a l'Arxiu municipal

grans empreses del territori: Gevé, la Central Lechera de Tortosa, La Industrial Jabonera o de l'Ajuntament de Tortosa per a fer el cartell de festes. Inicialment va tindre l'estudi al carrer de Sant Blai, però l'any 1961 es va casar amb Carmen Castells Prades, d'origen pagès, i negoci i família es van instal·lar a la plaça de Santa Coloma, al Raval de la Llet. Més tard arribarien tres filles: Ima, Carme i Nuri.

Alt coneixement dels processos d'impressió el convertiren en un gran entès, i va acabar la seua carrera professional a la impremta Querol, al carrer del Carme de Tortosa. Un cop es va jubilar, Salamó cada matí anava a l'arxiu, on feia recerca a l'hemeroteca i no deixava passar cap notícia ni cap dada. Va ser una cossa per a infinitat d'investigadors. I a la tarda obria l'ordinador i dedicava hores i hores a recopilar fotografies antigues de la ciutat. Esta tasca de recerca i recuperació de la memòria local va donar lloc a múltiples publicacions pròpies inèdites, amb títols com *Las verdades de Don Teodoro o Tortosa, puterio i decadència* (sic). Després d'haver contribuït durant dècades a construir la imatge gràfica de Tortosa, va dedicar els últims anys a recuperar-ne també la memòria.

Un dibuix d'una precisió fotogràfica protagonitza la proposta de Lluís Salamó per a les festes de 1953. FOTO: FAMÍLIA SALAMÓ CASTELLS